TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. birželio 28 d. *

Byloje C-331/05 P

dėl 2005 m. rugsėjo 2 d. pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo,

Internationaler Hilfsfonds eV, įsisteigta Rosbach (Vokietija), atstovaujama H. Kaltenecker ir S. Krüger, *Rechtsanwälte,*

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Bendrijų Komisijai, atstovaujamai M.-J. Jonczy ir S. Fries, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai P. Kūris, K. Schiemann (pranešėjas), L. Bay Larsen ir J.-C. Bonichot,

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. lapkričio 16 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2007 m. kovo 28 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu *Internationaler Hilfsfonds eV* (toliau – IH) prašo panaikinti 2005 m. liepos 11 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo nutartį *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* (T-294/04, Rink. p. II-2719, toliau – skundžiama nutartis), kuria jis atmetė, kaip akivaizdžiai nepriimtiną, jo ieškinį pagal EB 288 straipsnio antrąją pastraipą, kuriuo buvo siekiama nurodyti Europos Bendrijų Komisijai atlyginti tariamai patirtus nuostolius, kuriuos sudaro išlaidos advokatui trijose procedūrose pagal skundą Europos ombudsmeno institucijoje.

Teisinis pagrindas

2 1994 m. kovo 9 d. Europos Parlamentas priėmė Sprendimą 94/262/EAPB, EB, Euratomas dėl ombudsmeno pareigų atlikimą reglamentuojančių nuostatų ir bendrųjų sąlygų (OL L 113, p. 15).

3 Pagal Sprendimo 94/262 1 straipsnio 3 dalį ombudsmenas negali kištis į teismų bylas ar ginčyti teismo sprendimo teisingumo.

4 Pagal šio sprendimo 2 straipsnio 6 dalį ombudsmenui pateikiami skundai nedaro įtakos terminams pateikti apeliaciją administraciniame arba teismo procese.

5 Be to, minėto sprendimo 2 straipsnio 7 dalis nustato, kad jei ombudsmenas turi pripažinti skundą nepriimtiną arba nutraukti jo nagrinėjimą dėl to, kad skunde pateikiami faktai nagrinėjami ar buvo išnagrinėti per teismą, visų jo iki to momento atliktų tyrimų rezultatai turi būti sutvarkyti nesiimant jokių tolimesnių veiksmų.

Faktinės ginčo aplinkybės

6 Skundžiamoje nutartyje ginčo faktinės aplinkybės buvo išdėstytos taip:

„6 Ieškovė yra pagal Vokietijos teisę įsteigta nevyriausybinė organizacija (NVO), padedanti pabėgėliams, karo ir stichinių nelaimių aukoms. 1993–1997 m. ji pateikė Komisijai šešias paraiškas dėl bendro veiklos finansavimo.

7 Nagrinėdamos pirmąsias paraiškas, Komisijos tarnybos manė: kadangi ieškovė neatitiko projektų bendro finansavimo sąlygų, jai negalėjo būti suteikta NVO skirta pagalba. Apie tai ieškovei buvo pranešta 1993 m. spalio 12 d. laišku. 1996 m. liepos 29 d. laiške Komisija paaiškino pagrindines priežastis, lėmusias jos išvadą, kad ieškovė negalėjo būti laikoma tinkama NVO.

8 1996 m. gruodžio 5 d. ieškovė Komisijai pateikė naują projektą. 1997 m. rugsėjo mėn. Komisijai buvo pateikta iš dalies pakeista šio projekto redakcija. Komisija nesprendė dėl šių naujų bendro finansavimo paraiškų, manydama, kad 1993 m. spalio 12 d. Sprendimas dėl ieškovės netinkamumo lieka galioti.

9 Todėl ieškovė trimis skundais – vienu 1998 m. (skundas Nr. 338/98/VK) ir dviem 2000 m. (skundai Nr. 1160/2000/GG ir Nr. 1613/2000/GG) – kreipėsi į ombudsmeną. Šie skundai iš esmės buvo pateikti dėl dviejų dalykų, t. y. dėl galimybės ieškovei susipažinti su dokumentais ir dėl Komisijos neteisingo bei netinkamo jos paraiškų nagrinėjimo.

10 Dėl galimybės susipažinti su dokumentais ombudsmenas 2001 m. lapkričio 30 d. Sprendimu padarė išvadą, kad Komisijos ieškovei pateiktas susipažinti dokumentų sąrašas buvo neišsamus, kad Komisija be jokios priežasties neleido susipažinti su kai kuriais dokumentais ir todėl toks jos elgesys galėjo būti

netinkamo administravimo atvejis. Jis pasiūlė Komisijai leisti tinkamai susipažinti su dokumentais. 2001 m. spalio 26 d. šios institucijos patalpose su jais buvo susipažinta. Be to, ombudsmenas pripažino netinkamo administravimo atvejį, nes ieškovė neturėjo galimybės būti oficialiai išklausyta dėl trečiųjų asmenų Komisijai pateiktos informacijos, kuria buvo pasiremta priimant jai nepalankų sprendimą.

11 Dėl klausimo, ar ieškovės paraiškos buvo gerai ir tinkamai išnagrinėtos, ombudsmenas kitu, taip pat 2001 m. lapkričio 30 d. priimtu sprendimu dėl Komisijos atsižvelgimo į tam tikrą iš trečiųjų asmenų gautą informaciją pripažino, jog toks nagrinėjimas nebuvo atliktas. Be to, 2000 m. liepos 11 d. Sprendime ombudsmenas pareiškė kritinę pastabą dėl fakto, kad Komisija per ilgai užtruko raštu pateikti priežastis, kuriomis remdamasi nusprendė dėl ieškovės netinkamumo. Galiausiai dėl Komisijos nepriimto oficialaus sprendimo dėl 1996 m. gruodžio mėn. ir 1997 m. rugsėjo mėn. ieškovės pateiktų paraiškų ombudsmenas 2001 m. liepos 19 d. Sprendime rekomendavo Komisijai dėl šių paraiškų nuspręsti iki 2001 m. spalio 31 dienos.

12 Kad įvykdytų ombudsmeno rekomendaciją, 2001 m. spalio 16 d. Komisija ieškovei nusiuntė laišką, kuriuo dvi 1996 m. gruodžio mėn. ir 1997 m. rugsėjo mėn. pateiktos paraiškos buvo atmestos dėl ieškovės netinkamumo gauti bendrą finansavimą.

13 Ieškovė 2001 m. gruodžio 15 d. pareiškė ieškinį dėl 2001 m. spalio 16 d. laiško. 2003 m. rugsėjo 18 d. Sprendimu *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* (T-321/01, Rink. p. II-3225) Pirmosios instancijos teismas panaikino 2001 m. spalio 16 d. Komisijos sprendimą, kuriuo atsisakoma patenkinti ieškovės 1996 m. gruodžio mėn. bei 1997 m. rugsėjo mėn. paraiškas dėl bendro finansavimo, ir priteisė iš atsakovės padengti bylinėjimosi išlaidas.

14 Ieškinyje ieškovė taip pat buvo prašiusi priteisti iš atsakovės atlyginti ombudsmeno procedūros metu patirtas išlaidas. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad su ombudsmeno procedūra susijusios išlaidos neturėtų būti laikomos būtinomis Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 91 straipsnio b punkto prasme ir todėl nėra atlygintinos."

Procesas Pirmosios instancijos teisme ir skundžiama nutartis

7 Ieškiniu, kurį Pirmosios instancijos teismo kanceliarija gavo 2004 m. liepos 23 d., IH paprašė priteisti iš Komisijos 54 037 EUR patirtai turtinei žalai, kurią sudaro išlaidos advokatui trijose procedūrose pagal skundą Europos ombudsmeno institucijoje, atlyginti.

8 Skundžiama nutartimi Pirmosios instancijos teismas atmetė IH ieškinį kaip akivaizdžiai nepagrįstą.

9 Pirmosios instancijos teismas šį atmetimą iš esmės motyvavo priežastinio ryšio tarp institucijos veiksmų ir nurodytos žalos nebuvimu, nes kreipimasis į ombudsmeno instituciją prieš kreipiantis į Pirmosios instancijos teismą buvo laisvas IH pasirinkimas ir advokato paslaugos nebuvo būtinos užtikrinti tinkamą procedūrą ombudsmeno institucijoje.

10 Skundžiamoje nutartyje Pirmosios instancijos teismas pirmiausia nurodė, kad įsteigus Europos ombudsmeno instituciją EB sutartis Sąjungos piliečiams suteikė alternatyvų ieškiniui Bendrijos teisme būdą savo interesams ginti. Šis alternatyvus neteisminis teisių gynimo būdas atitinka specialius kriterijus ir juo nebūtinai

siekiama to paties tikslo, kaip ieškiniu. Be to, šių dviejų teisių gynimo būdų negalima naudoti tuo pačiu metu. Iš tiesų, nors ombudsmenui pateikti skundai nenutraukia senaties termino ieškiniui pareikšti Bendrijos teisme, vis dėlto ombudsmenas turi nutraukti savo tyrimą ir pripažinti skundą nepriimtiną, jei suinteresuotasis pilietis tuo pačiu metu dėl tų pačių faktų pareiškė ieškinį Bendrijos teisme. Todėl pilietis turėtų nuspręsti, kuris iš dviejų teisių gynimo būdų gali geriau atitikti jo interesus.

11 Taip pat Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad su procedūra ombudsmeno institucijoje susijusios išlaidos neturėtų būti laikomos būtinomis Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 91 straipsnio b punkto prasme, todėl nėra atlygintinos pagal šią nuostatą. Jis nusprendė, kad šioje byloje pareikšdama ieškinį dėl žalos atlyginimo IH siekė, kad jai būtų atlygintos išlaidos advokatui, patirtos procedūrose ombudsmeno institucijoje, ir kad tokių išlaidų pripažinimas kaip žalos prieštarautų Pirmosios instancijos teismo praktikai, pagal kurią minėtos išlaidos nėra atlyginamos kaip bylinėjimosi išlaidos.

12 Atsižvelgdamas į tai, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, priešingai nei procese Bendrijos teismuose, ombudsmeno procedūroje nėra būtina advokato pagalba. Skunde pakanka nurodyti faktus, tačiau nebūtina pateikti teisinių argumentų. Todėl, jei tokiomis aplinkybėmis pilietis laisvai pasirenka procedūros ombudsmeno institucijoje metu būti atstovaujamas advokato, jis pats privalo padengti išlaidas.

13 Be to, Pirmosios instancijos teismas iš 1978 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Herpels prieš Komisiją* (54/77, Rink. p. 585, 45–50 punktai) padarė išvadą, kad advokato pasamdymas prieš kreipiantis į Bendrijos teismus yra suinteresuotojo asmens pasirinkimo reikalas ir tai jokiu būdu negali turėti pasekmių institucijai atsakovei. Tokiomis aplinkybėmis bet koks priežastinis ryšys tarp tariamos žalos, t. y. patirtų išlaidų advokatui, ir Bendrijos veiksmų prieštarauja teisei.

14 Be to, Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad IH prieš pareikšdama ieškinį Pirmosios instancijos teisme galėjo laisvai kreiptis į ombudsmeną.

15 Todėl Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad per procedūrą ombudsmeno institucijoje patirtos išlaidos advokatui, kaip žala, nėra atlygintinos ieškinio dėl žalos atlyginimo atveju, ir nusprendė atmesti ieškinį kaip akivaizdžiai nepagrįstą.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

16 Laišku, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. balandžio 12 d., IH, remdamasi Teisingumo Teismo procedūros reglamento 61 ir 118 straipsniais, paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį. Šis prašymas yra pagrįstas tariamais generalinės advokatės išvados neatitikimais.

17 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas savo iniciatyva, generaliniam advokatui pasiūlius ar šalių prašymu pagal Procedūros reglamento 61 straipsnį gali priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo, jeigu jis mano, kad nepakanka informacijos arba kad byla turi būti sprendžiama remiantis šalių nesvarstytu argumentu (žr. 2000 m. vasario 4 d. Nutarties *Emesa Sugar*, C-17/98, Rink. p. I-665, 18 punktą ir 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, Rink. p. I-11893, 25 punktą).

18 Tačiau taip nėra šiuo atveju. Iš tikrųjų IH iš esmės tik komentuoja generalinės advokatės išvadą, nenurodydamas faktinių duomenų arba teisės nuostatų, kuriais pastaroji tariamai turėjo remtis ir kurių šalys nesvarstė. Be to, Teisingumo Teismas

mano, kad jis turi pakankamai informacijos priimti sprendimą. Todėl nereikia atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl apeliacinio skundo

19 Savo apeliaciniu skundu IH prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą nutartį ir gražinti bylą Pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo arba priteisti iš Komisijos 54 037 EUR. IH taip pat prašo priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

20 Komisija prašo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš IH bylinėjimosi išlaidas.

21 IH nurodo tris apeliacinio skundo pagrindus, kurie, būdami labai tarpusavyje susiję, turi būti nagrinėjami kartu. Iš esmės IH mano, kad Pirmosios instancijos teismas stengėsi nustatyti pernelyg didelį priežastinio ryšio laipsnį, reikalaujamą pripažįstant Bendrijos deliktinę atsakomybę. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nepatikrino apeliantės išdėstytų argumentų, paaiškinančių materialines ir juridines priežastis, privertusias ją pasinaudoti advokato pagalba pagal jos skundus pradėtose procedūrose, pagrįstumo.

22 Reikia pažymėti kad, kaip teisingai nurodė apeliantė, aplinkybė, jog su procedūra ombudsmeno institucijoje susijusios išlaidos nėra atlygintinos pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 91 straipsnio b punktą, iš esmės neturi reikšmės sprendžiant klausimą, ar šios išlaidos gali būti atlygintinos pagal

EB 288 straipsnio antrąją pastraipą. Kaip skundžiamoje nutartyje konstatavo pats Pirmosios instancijos teismas, minėtas straipsnis yra taikomas tik išlaidoms, patirtoms dalyvaujant procese Pirmosios instancijos teisme, ir neapima iki šio proceso vykusio etapo. Tačiau teisė į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ir teisė į nuostolių su palūkanomis atlyginimą iš esmės yra susijusios su skirtingomis sąlygomis ir jos nepriklauso viena nuo kitos.

23 Dėl reikalaujamo priežastinio ryšio reikia pastebėti, kad tiek Teisingumo Teismo procedūros reglamentas, tiek Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentas nustato, kad šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos yra atlyginamos, tik jei jos buvo būtinos procese. Tačiau EB 288 straipsnio antrojoje pastraipoje reikalaujamas priežastinis ryšys yra tuomet, kai žala yra tiesioginė nagrinėjamo netinkamo akto išdava (žr. šiuo klausimu 1979 m. spalio 4 d. Sprendimo *Dumortier frères ir kt. prieš Tarybą*, 64/76 ir 113/76, 167/78 ir 239/78, 27/79, 28/79 ir 45/79, Rink. p. 3091, 21 punktą ir 1992 m. sausio 30 d. Sprendimo *Finsider ir kt. prieš Komisiją*, C-363/88 ir C-364/88, Rink. p. I-359, 25 punktą).

24 Dėl prašymo atlyginti turtinę žalą, apeliantės tariamai patirtą dėl išlaidų advokatui ikiteisminėje procedūroje, nustatytoje Pareigūnų tarnybos nuostatų 90 straipsnyje, Teisingumo Teismas konstatavo, kad kadangi pagal minėtą nuostatą pateiktų administracinių skundų turinį administracija turi aiškinti bei suprasti pasitelkdama visą rūpestingumą, kurį didelė ir gerai aprūpinta organizacija turi rodyti savo kontrahentų, įskaitant savo personalą, atžvilgiu, ir tokiu atveju negalima uždrausti suinteresuotiesiems asmenims šioje stadijoje konsultuotis su advokatu, tai yra jų pasirinkimo reikalas ir tai jokiu būdu negali turėti pasekmių atitinkamai institucijai. Taigi priežastinio ryšio tarp tariamos žalos, t. y. susidariusių išlaidų advokatui ir atitinkamos institucijos akto nėra (žr. šiuo klausimu minėto sprendimo *Herpels prieš Komisiją* 47–49 punktus).

25 Be to, išlaidos, patirtos dėl kreipimosi į ombudsmeną, turi būti atskirtos nuo bylinėjimosi teisme išlaidų.

26 Kreipimasis į ombudsmeną leidžia nustatyti ir pašalinti blogo administravimo atvejus ginant bendrą interesą, taip pat leidžia išvengti kreipimosi į teismus, jei ombudsmenui pavyksta išspręsti nesutarimus tarp pareiškėjo ir atitinkamos institucijos.

27 Šis kreipimasis yra suinteresuotojo asmens laisvo pasirinkimo reikalas. Todėl pareiškėjo dėl to patirtos išlaidos negali būti laikomos žala, kurią turi atlyginti atitinkama institucija.

28 Priešingai yra ieškovo, nusprendusio kreiptis į teismą, patirtų išlaidų atveju, kai teisminis procesas užbaigiamas tam tikrais atvejais neginčijamu ieškovui palankiu sprendimu, kuris turi pasekmių atitinkamai institucijai.

29 Todėl teisiniu požiūriu tarp tariamai IH patirtų nuostolių ir Komisijos veiksmų nėra priežastinio ryšio.

30 Todėl Pirmosios instancijos teismas iš esmės galėjo, nepadarydamas teisės klaidos, atmesti IH ieškinį pakankamai motyvuota nutartimi.

31 Šios išvados negali paneigti vien IH nurodyta aplinkybė, kad skundžiama nutartis buvo priimta neatsižvelgiant į neseniai priimtą Pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriame jis nurodė Komisijai atlyginti žalą, kurią sudarė, be kita ko, kitos šalies išlaidos, susijusios su skundo nagrinėjimu ombudsmeno institucijoje (2005 m. kovo 17 d. Sprendimo *AFCon Management Consultants ir kt. prieš Komisiją*, T-160/03, Rink. p. II-981, 104–107 punktai).

32 Iš to išplaukia, kad apeliacinis skundas turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

33 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė iš IH priteisti bylinėjimosi išlaidas ir ši pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Priteisti iš *Internationaler Hilfsfonds eV* bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.